

Γιατί αμερικανικές εταιρείες υδραυλικής ρωγμάτωσης ακονίζουν τα νύχια τους πάνω από την Ουκρανία

της Naomi Klein, (Μετάφραση: Λήδα Βογιατζόγλου, Γιάννης Δερμανούτσος)
Από την κλιματική ως την Κριμαία, η βιομηχανία φυσικού αερίου είναι ειδική στο να εκμεταλλεύεται τη κρίση προς ίδιον όφελος - αυτό που εγώ αποκαλώ το δόγμα του σοκ.

Για να νικηθεί ο Βλαντιμίρ Πούτιν πρέπει να κατακλυστεί η ευρωπαϊκή αγορά με φυσικό αέριο που εξορύσσεται στις ΗΠΑ, ή τουλάχιστον έτσι θα ήθελε η βιομηχανία εξόρυξης να μας κάνει να πιστέψουμε. Στο πλαίσιο της κλιμάκωσης της αντι-ρωσικής υστερίας, δύο νομοσχέδια έχουν υποβληθεί στο Κογκρέσο των ΗΠΑ - ένα στη Βουλή των Αντιπροσώπων (HR6), και ένα στη Γερουσία (S.2083) – με σκοπό να επισπεύσουν την διαδικασία υδροποίησης του φυσικού αερίου (ΥΦΑ), στο όνομα της βοήθειας που παρέχεται στην Ευρώπη για να απογαλακτιστεί από τα ορυκτά καύσιμα του Πούτιν, και της ενίσχυσης της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ.

Σύμφωνα με τον Cory Gardner, τον γερουσιαστή των Δημοκρατικών ο οποίος εισήγαγε το σχετικό νομοσχέδιο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, « το να αντιστέκεται κανείς σε αυτή τη νομοθεσία είναι σαν να κλείνει το τηλέφωνο στους φίλους και τους συμμάχους του σε έκτακτη ανάγκη». Και θα μπορούσε να το κάνει αυτό, αρκεί οι φίλοι και σύμμαχοί του να εργάζονταν στη Chevron και τη Shell, και η έκτακτη ανάγκη να αφορούσε στη διατήρηση των υψηλών κερδών από τις μειωμένες προμήθειες του συμβατικού πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Για να πετύχει αυτό το κόλπο, είναι σημαντικό να μην γίνει προσεκτική εξέταση των λεπτομερειών. Όπως, για παράδειγμα, το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος του αερίου κατά πάσα πιθανότητα δεν θα φτάσει ποτέ στην Ευρώπη - γιατί τα νομοσχέδια επιτρέπουν στο φυσικό αέριο να πωλείται στην παγκόσμια αγορά σε οποιαδήποτε χώρα- μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ή και το γεγονός ότι εδώ και χρόνια η βιομηχανία περνούσε το μήνυμα ότι οι Αμερικανοί πρέπει να αποδεχτούν τους κινδύνους για την γη, το νερό και τον αέρα που προέρχονται από την υδραυλική ρωγμάτωση (fracking), ώστε να βοηθήσουν τη χώρα τους στην επίτευξη της «ενεργειακής ανεξαρτησίας». Και τώρα, ξαφνικά και πονηρά, ο στόχος αυτός έχει μετατραπεί σε «ενεργειακή ασφάλεια», πράγμα που προφανώς σημαίνει την πώληση ενός προσωρινού πλεονάσματος εξορυγμένου φυσικού αερίου στην παγκόσμια αγορά, δημιουργώντας έτσι ενεργειακή εξάρτηση στο εξωτερικό.

Και κυρίως, είναι σημαντικό να μην προσέξουμε ότι η οικοδόμηση της αναγκαίας υποδομής για την εξαγωγή φυσικού αερίου σε αυτήν την κλίμακα θα χρειαστεί πολλά χρόνια για την έκδοση αδειών και την κατασκευή - η ολοκλήρωση ενός τερματικού σταθμού υδροποίησης φυσικού αερίου (ΥΦΑ) μπορεί να ανέλθει στα 7 δισ. δολάρια, πρέπει να τροφοδοτείται από ένα τεράστιο δίκτυο αγωγών και σταθμών συμπίεσης, και απαιτεί την ύπαρξη δικής του μονάδας παραγωγής αρκετής ενέργειας για την υδροποίηση του φυσικού αερίου μέσω υπέρτηξης. Μέχρι να ολοκληρωθούν και να ξεκινήσουν να λειτουργούν αυτά τα τεράστια βιομηχανικά έργα, μπορεί κάλλιστα η Γερμανία και η Ρωσία να έχουν γίνει φιλαράκια. Αλλά μέχρι τότε ελάχιστοι θα θυμούνται ότι η κρίση στην Κριμαία ήταν η αφορμή να

πραγματοποιήσει η βιομηχανία αερίου τα μακροχρόνια όνειρά της για εξαγωγές, αδιαφορώντας για την «διάρρηξη» των τοπικών κοινωνιών ή το «ψήσιμο» του πλανήτη.

Αυτή η ικανότητα εκμετάλλευσης της κρίσης προς ίδιον όφελος είναι αυτό που αποκαλώ «το δόγμα του σοκ», το οποίο δεν φαίνεται καθόλου να υποχωρεί. Όλοι γνωρίζουμε πώς λειτουργεί το δόγμα του σοκ : σε περιόδους κρίσης, είτε πραγματικής είτε τεχνητής, η ελίτ είναι σε θέση να εφαρμόσει αντιλαϊκές πολιτικές επιζήμιες για την πλειοψηφία με το πρόσχημα της έκτακτης ανάγκης. Σίγουρα υπάρχουν ενστάσεις - από τις προειδοποιήσεις επιστημόνων που ασχολούνται με τις κλιματικές αλλαγές για την τις επιπτώσεις στην υπερθέρμανση του πλανήτη εξαιτίας των ισχυρών δυνατοτήτων υπερθέρμανσης του μεθανίου, μέχρι τις αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών που δεν θέλουν υψηλού κινδύνου λιμάνια εξαγωγής στις πολύτιμες ακτές τους. Αλλά ποιός έχει χρόνο για αντιπαράθεση; Είναι επείγον! Έκτακτη ανάγκη! Ας περάσουμε πρώτα τους νόμους, και μετά βλέπουμε.

Πολλές βιομηχανίες είναι πολύ καλές σε αυτό το κόλπο, αλλά καμία δεν είναι πιο έμπειρη στην εκμετάλλευση της χαρακτηριστικής ιδιότητας της κρίσης να σταματάει τη λογική από τον παγκόσμιο τομέα του φυσικού αερίου.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια το λόμπι του φυσικού αερίου έχει χρησιμοποιήσει την οικονομική κρίση στην Ευρώπη για να πει σε χώρες όπως η Ελλάδα ότι η έξοδος από το χρέος και την απόγνωση θα έρθει αν παραδώσει τις όμορφες και εύθραυστες θάλασσές της στην γεώτρηση. Και έχει χρησιμοποιήσει παρόμοια επιχειρήματα για τον εξορθολογισμό της υδραυλικής ρωγμάτωσης σε όλη τη Βόρεια Αμερική και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τώρα η «κρίση της ημέρας» είναι η σύγκρουση στην Ουκρανία, που χρησιμοποιείται ως πολιορκητικός κριός για να γκρεμίσει κάθε λογικό περιορισμό στην εξαγωγή φυσικού αερίου και ως μοχλός πίεσης για μια αμφιλεγόμενη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την Ευρώπη. Πρόκειται για ευκαιρία: περισσότερες οικονομίες της ελεύθερης αγοράς και των πολυεθνικών οι οποίες μολύνουν και περισσότερα αέρια που εγκλωβίζουν τη θερμότητα και ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα - όλα αυτά ως απάντηση σε μία ενεργειακή κρίση που είναι σε μεγάλο βαθμό τεχνητή.

Σε αυτό το πλαίσιο αξίζει να θυμηθούμε – ω τι ειρωνεία - ότι η κρίση, στην εκμετάλλευση της οποίας εξειδικεύεται η βιομηχανία φυσικού αερίου είναι η ίδια η κλιματική αλλαγή.

Ασχέτως αν η μόνη λύση της βιομηχανίας απέναντι στην κλιματική κρίση είναι η δραματική εξάπλωση μιας διαδικασίας εξαγωγής της υδραυλικής ρωγμάτωσης η οποία απελευθερώνει τεράστια ποσά μεθανίου που ευθύνεται για την αποσταθεροποίηση των κλιματικών συνθηκών στην ατμόσφαιρα. Το μεθάνιο είναι ένα από τα πιο ισχυρά αέρια του θερμοκηπίου – 34 φορές πιο δυνατό στο να παγιδεύει τη θερμότητα από το διοξείδιο του άνθρακα, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος. Και πρόκειται για μια περίοδο άνω των 100 χρόνων, που η δύναμη του μεθανίου όλο και μειώνεται.

Είναι πολύ πιο σημαντικό, υποστηρίζει ο βιοχημικός Robert Howarth του Πανεπιστημίου Cornell, ένας από τους πρωτοπόρους ανά τον κόσμο ειδικούς σε θέματα εκπομπών μεθανίου, να δούμε τις επιπτώσεις μέσα σε διάστημα 15-20 χρόνων, τη στιγμή που το μεθάνιο έχει μια ιλιγγιώδη δυνατότητα υπερθέρμανσης του πλανήτη 86-100 φορές μεγαλύτερη από το διοξείδιο του άνθρακα. « Βρισκόμαστε ακριβώς στη στιγμή που

διατρέχουμε τον κίνδυνο να εγκλωβιστούμε σε μια ταχύτατη υπερθέρμανση», είπε την Τετάρτη.

Και θυμηθείτε: δεν κατασκευάζει κανείς έργα υποδομής πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων εκτός και αν σκοπεύει να τα χρησιμοποιήσει για τουλάχιστον 40 χρόνια. Άρα απαντάμε στην κρίση υπερθέρμανσης του πλανήτη μας κατασκευάζοντας ένα δίκτυο υπερ-ισχυρών ατμοσφαιρικών φούρνων. Μα έχουμε τρελαθεί;

Όχι πως γνωρίζουμε πόσο μεθάνιο απελευθερώνεται πραγματικά από τις γεωτρήσεις και τις υδραυλικές ρωγματώσεις και όλες τις συναφείς υποδομές τους. Ακόμη και ενώ η βιομηχανία φυσικού αερίου καυχείται για τις «χαμηλότερες από τον άνθρακα» εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, δεν έχει υπολογίσει ποτέ συστηματικά τις ανεξέλεγκτες διαρροές μεθανίου, οι οποίες απελευθερώνονται στον αέρα σε κάθε στάδιο της εξαγωγής, επεξεργασίας και διανομής του αερίου – από τις επενδεδυμένες γεωτρήσεις και τις βαλβίδες συμπυκνωτή στους ραγισμένους αγωγούς κάτω από τις γειτονιές του Χάρλεμ. Το 1981, η ίδια η βιομηχανία αερίου, «ανακάλυψε» ότι το φυσικό αέριο ήταν η «γέφυρα» προς ένα καθαρό ενεργειακό μέλλον. Αυτό συνέβη πριν 33 χρόνια. Μεγάλη γέφυρα. Και η απέναντι όχθη ακόμα να φανεί.

Και το 1988 - τη χρονιά που ο κλιματολόγος James Hansen προειδοποιούσε το Κογκρέσο, σε μια ιστορική μαρτυρία, για το επείγον πρόβλημα της υπερθέρμανσης του πλανήτη – η Αμερικανική Εταιρία Αερίου (American Gas Association) άρχισε να παρουσιάζει ρητά το προϊόν της ως απάντηση στο «φαινόμενο του θερμοκηπίου». Δεν έχασε καθόλου χρόνο, με άλλα λόγια, να πλασαριστεί ως η λύση στην παγκόσμια κρίση που η ίδια είχε βοηθήσει να δημιουργηθεί.

Η εκμετάλλευση της κρίσης στην Ουκρανία εκ μέρους της βιομηχανίας με στόχο την επέκτασή της στην παγκόσμια αγορά κάτω από το λάβαρο της «ενεργειακής ασφάλειας» θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της αδιάκοπης καταγραφής του ομοιομορφισμού μέσα στην κρίση. Μόνο που αυτή τη φορά πολλοί περισσότεροι από εμάς γνωρίζουν πού βρίσκεται η αληθινή ενεργειακή ασφάλεια. Χάρη στο έργο κορυφαίων ερευνητών, όπως ο Mark Jacobson και η ομάδα του Στάνφορντ, ξέρουμε ότι ο κόσμος μπορεί, ως το 2030, να τροφοδοτείται αποκλειστικά από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Και χάρη στις τελευταίες, ανησυχητικές εκθέσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC), γνωρίζουμε ότι κάτι τέτοιο είναι πλέον μια επιτακτική ανάγκη για την ίδια την ζωή.

Αυτή είναι η υποδομή που πρέπει να σπεύσουμε να χτιστεί – και όχι μαζικά βιομηχανικά έργα που θα μας δεσμεύσουν σε περαιτέρω εξάρτηση από επικίνδυνα ορυκτά καύσιμα για δεκαετίες στο μέλλον. Ναι, αυτά τα καύσιμα εξακολουθούν να είναι απαραίτητα κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, αλλά τα διαθέσιμα συμβατικά καύσιμα είναι υπεραρκετά για να τα βγάλουμε πέρα: ιδιαίτερα βρώμικες μέθοδοι εξόρυξης, όπως η ασφαλική άμμος και η υδραυλική ρωγματώση απλά δεν είναι αναγκαίες. Όπως δήλωσε ο Jacobson σε συνέντευξή του μόλις αυτή την εβδομάδα: «Δεν χρειαζόμαστε αντισυμβατικά καύσιμα στη δημιουργία υποδομών για την μετατροπή σε εντελώς καθαρές και ανανεώσιμες πηγές αιολικής, υδραυλικής και ηλιακής ενέργειας για κάθε χρήση. Μπορούμε να βασιστούμε στις υφιστάμενες υποδομές καθώς και στις νέες [από ανανεώσιμες πηγές] για την παροχή ενέργειας για την κατασκευή των υπόλοιπων καθαρών υποδομών που θα χρειαστούμε. Το συμβατικό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο είναι υπεραρκετά»

Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά, είναι στο χέρι των Ευρωπαίων να μετατρέψουν την επιθυμία τους για απελευθέρωση από το ρωσικό φυσικό αέριο σε ένα αίτημα για την ταχύτερη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Μια τέτοια μετάβαση –για την οποία τα κράτη της Ευρώπης έχουν δεσμευτεί με το Πρωτόκολλο του Κιότο - μπορεί εύκολα να υπονομευθεί εάν η παγκόσμια αγορά κατακλυστεί με φθηνά ορυκτά καύσιμα από το βραχώδες υπόστρωμα των ΗΠΑ. Και πράγματι η Οργάνωση Αμερικανοί Κατά Της Υδραυλικής Ρωγμάτωσης, η οποία ηγείται του αγώνα ενάντια των ολοένα αυξανόμενων εξαγωγών υδροποιημένου φυσικού αερίου, συνεργάζεται στενά με τους Ευρωπαίους ομολόγους της για να αποτρέψει αυτό το ενδεχόμενο.

Είναι πλέον επιτακτική ανάγκη να απαντήσουμε στην απειλή της καταστροφικής υπερθέρμανσης του πλανήτη. Και δεν έχουμε το περιθώριο να μας αποσπάσει την προσοχή το τελευταίο μαρκετίστικο κόλπο της βιομηχανίας φυσικού αερίου που τροφοδοτήθηκε απ' την κρίση.

Πηγή: The Guardian **Φωτογραφία: Ted Wood/Aurora Photos/Corbis | Από μια μεγάλη έκταση υδραυλικής ρωγμάτωσης σε μια κοιλάδα στο Κολοράντο. «Μοναδική λύση της βιομηχανίας για την κλιματική κρίση είναι να επεκτείνει δραματικά την διαδικασία εξαγωγής που απελευθερώνει τεράστιες ποσότητες μεθανίου που ευθύνεται για την αποσταθεροποίηση των κλιματικών συνθηκών».